

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patronis,

QUÆSTIO MEDICA*,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimo nono mensis Novembris, anno Domini M. DCC. LXXXI.

M. JOANNE-STANISLAO MITIÉ, Regiæ Scientiarum & Litterarum Socio necnon Stanislai I. Poloniarum Regis olim Medico ordinario, Doctore Medico, Præside.

An Melancholici leniter purgandi?

I.

HUMANI corporis compagem morbis contrahendis, quàm sanitati conservandæ aptiorem non immeritò dixeris. Ab expedito humorum fluxu, ab expeditâ vasorum flexilitate, à mutuâ & debitâ horum in se invicem actione sanitas; ab ipsis quâcumque de causâ labefactatis, pendet omne morborum genus. Numerosa, quibus humana gens obnoxia patet, morborum cohors ad duas classes potest contrahi: quarum una acutos, & qui cum rapido, altera chronicos,

* Auctore M. GERVAISE, D. M. P. anno 1749.

& qui cum lento ægrotantis periculo decurrunt, morbos comprehendit. Quàm latè pateat acutorum classis nemo non novit. Nec minùs latè extenditur chronicorum numerus. Sed inter hos vix ullum indomabiliorem observant Medici quàm affectum melancholicum. Huic debellando purgantia quidem conferunt, sed omne purgantium genus huic scopo indiscriminatim idoneum cave credideris. Ea tantùm selige quæ noxios, & cautâ solutione priùs paratos, humores leniter subducunt.

I I.

AFFECTIO melancbolica oritur ex illâ sanguinis & humorum diathesi, quam antiquiores Medici bilem atram dixerunt, & rursùs idem morbus à mente ducens originem in corpore sano, sât brevi temporis spatio, ipsam bilem atram producit, In hoc affectu ægrotantes assiduò & pertinaciter delirii quâdam specie urgentur, & uni eidemque cogitationi sese vel invitos immorari, sibi ipsis conscii sunt. Hæc diathesis nihil aliud est quàm nimia humorum inspissatio, ratione cujus nonnisi in majoribus vasis expeditè perficitur, in lymphaticis verò & membranosis tendinosisque ductibus torpido motu progreditur circulatio. Humores intùs canalium parietibus adhærescunt, & diuturniori morâ acredinem contrahunt. Sic hujusce morbi essentia, in præternaturali acrimoniâ & spissitudine, tota consistit. Spissior hæc & acrior liquidorum indoles teneras lymphaticorum vasorum membranulas distendit, nervulos ipsis intertextos distrahit, vellicat, corrodit, abrumpit. Quàm indè varia sobolescunt symptomata! Nonnè præ nimiâ erethismi *intensitate* omnes turbantur secretiones & excretiones? Assidui doloris sensus in toto corpore nascitur. Et somni quies, & blandæ quietis spes omnis aufugit. Tristis auxietas ægrotantes discruciat, cum ipsis rusticatur, ambulat, pernoctautur. In pectore quasi angustato vitalis dilatabilium pulmonum alternatio coercetur, aut velut coerceri saltem persentitur. Si jam acriores & vaporosæ stagnantis & putrefacti humoris partes vènulis impressæ resorbentur, ad cor & cerebrum circulationis impetu abripiuntur, ipsisque labem nullam non inferunt. Quænam ergò remedia tot tamque diris symptomatibus & præcavendis & sanandis idonea? Præstantissimorum Medicorum scripta evolve. Ubique commendantur ea quæ fluxiles adhuc parter conservent, quæ inspissatas fluxiles reddant; quæ natam acrimoniam obtundant, & destruant; que denique dulcedinem amissam restituere valeant. Talia sunt, motus & animi & corporis moderatus, diæta tenuis & laxans, somnus largior in locis subhumidis & modicè frigentibus, medicamenta quibus acre irritans demulcetur, oleosum terrestre resolvitur, vasa emolliuntur rigentia, & quorum leni stimulo ordinatiores vasorum motus excitantur, ut levia decocta plantarum refrigerantium & molliter aperientium, juscula ex oleribus lenissimis, mellita, serum lactis, succi fructuum horæorum, extracta lenia, Rhob sambuci & mororum, myva cydoniorum, sapæ acido-dulces, & ea omnia quibus liquidi subtilioris copia potest increscere, & dissolvi partium liquidarum inter se arctior concatenatio. Quæcumque contrariis effectibus producendis opportuna sunt, ubique dissuadentur, & prorsùs insecura demonstrantur.

I I I.

CUM porrò in melancholici affectûs curatione tanta sit Medicorum sedulitas in dissolvendis & diluendis nimiùm condensatis humoribus, quis non animadvertit quot & quantas in corpore procellas validiora excitent purgantia?

Hæc duplici potissimùm ratione noxam inferunt. 1°. Acri, quam in glandulis intestinalibus excitant irritatione, tantam fluidorum secretionem promovent, ut liquores in corpore residui crassiores reddantur. 2°. Hâc eâdem irritatione, dolores quibus ægri tacitè priùs angebantur, immaniter adaugent. Verùm nil simile metuendum ex blandis purgantibus. Quotuplici nocent validiora, totuplici prosunt titulo lenia carthartica; 1°. blando, quo pollent, stimulo tubi intestinalis fibras ferè inertes vellicant, & in molles contractiones adigunt; undè ea tantùm accidit secretio, quæ humores exitui paratos, & ad intestina jam delatos leniter emungat, non violenter extrahat. 2°. Moderatâ hâc evacuatione vasa noxiis humoribus pro parte exonerantur. Suspicandi denique locus, quòd tantilla medicamenti pars ad sanguinis massam devoluta, & cum ipsâ repetitis circuitibus permixta, ipsius concretiones aliquantulùm sit dissolutura.

I V.

SI quis jam attentè perpenderit genuinas melancholici affectûs causas, ultrò fatebitur ea omnia sedulò vitanda esse, quæ immodicas fluidorum evacuationes producunt. Reverà ubinàm morbus ille frequentior quàm in regionibus calidis? Quosnam sæpiùs aggreditur, quàm eos qui Venere utuntur immodicâ, qui amore aut gaudio vividiori sese abripi, vel mœrore aut metu sese nimiùm affici patiuntur? Hæc omnia liquida nervosa cerebri figunt, exhauriunt. Neque hæc sola melancholiæ efficiendæ apta sunt, sed etiam quæcumque sanguinis confectionem, humectationem, circulationem, & defæcationem turbant, imminuunt, impediunt; ut morbi acuti, mutata assueti victûs ratio, cibi acriores, liquores fermentati, adstringentium usus diuturnior, secretiones & excretiones suppressæ, aut præter modum adauctæ, aër æstuans & fervido calore humores exassans, robustior denique corporis compages, & in enodandis densâ caligine obnubilatis difficultatibus, diù & fortiter intenta mentis vividior & penetrantior acies: quæ omnia effectus suos exerunt tenuiores & mobiliores sanguinis partes dissilando. Indè liquet quòd contraria in remediorum electu semper sint quærenda.

V.

QUANTUMVIS rationi consentanea videatur proposita curationis methodus, nullos tamen nobis esse adversaturos, absit ut credamus. Multi nobis objicient emesim in hoc affectu curando non minùs esse efficacem quàm purgantia, etiam leniora. Nec ipsi nos imus inficias, sed nullum ex emesi fructum esse sperandum contendimus, nisi molliter promoveatur: quæ ad hanc normam celebrata æquipollet blandæ catharsis actioni. Imò alii ulteriùs progredientur, & ipsa etiam purgantia vehementiora, inquient, curationem absolvunt, nam sæpè curatus fuit hic morbus subitò superveniente spontaneâ atræ bilis per superiora & inferiora rejectione. Cùm verò Medicus in morborum curatione se fidum naturæ imitatorem debeat ostendere, vestigiis tàm distinctè impressis insistat, necesse est. Hujusce axiomatis energiam tàm inconcussam nosmet ipsi agnoscimus, quàm qui maximè. Sed cùm natura spontaneis evacuationibus materiem morbificam è corpore expellit, hæc materies multimodis humorum circuitibus, diuturno vasorum motu, & valido horum in humores contentos renixu subacta priùs, & fluxilis fuit reddita. Cùm ergò melancholicos nonnisi leniter purgandos suademus, naturam quoque ipsam ducem nos sequimur. Eas

solùm materies educi jubemus, quæ exitui paratæ sunt, quæ verò nimiùm adhuc tenaces, intactas relinquimus, donec adhibendorum alterantium beneficio satis dilutæ, ad exitum fiant obsequiosæ. Si properantiùs & validiùs atræ bilis tentaretur exturbatio, aut ipsa laudabilis humorum pars è sanguine emungeretur, aut morbifica materies æquo promptiùs & abundantiùs exsoluta, in viscera vitæ necessaria subito impetu irrumPens, mortem citissimam pro exoptatâ sanatione inferret. His ita dilutis inanibus argumentis, nonnè inconcussa manet nostra hæc conclusio ?

Ergò Melancholici leniter purgandi.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Petrus LASERVOLLE.

M. Claudius-Ludovicus BERTHOLET.

M. Joannes-Franciscus-Clemens MORAND, *Eques, Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis Director, plurimis aliis Acadd. consociatus, Regii Medicorum Nanceïanorum Collegii Socius honorarius, apud Leodienses, civitatis jure donatus, nec non Collegii apud eos Medici Assessor honorarius.*

M. Paulus-Augustinus-Olivarius MAHON DE HOUSSAY.

M. Antonius MATHEY.

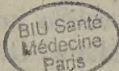
M. Martinus NOUGUEZ.

M. Stephanus CROCHET.

M. Carolus-Ludovicus-Maria-Gabriel DUPRÉ.

M. Ludovicus-Alexander GERVAISE.

Proponebat Parisiis RENATUS-LOUICHE DESFONTAINES, Rhedonensis, Doctor Medicus Remensis, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1781. AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Typographi 1781.